

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Prezenta traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Această traducere nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea indicația cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Nota de jurisprudență nr. 150

Martie 2012

Aksu împotriva Turciei [MC] - 4149/04

Hotărâre 15.3.2012 [MC]

Articolul 8

Articolul 8-1

Respectarea vieții private

Publicații presupus insultătoare la adresa comunității rome: *nicio încălcare*

În fapt – În 2000, Ministerul Culturii a publicat o carte intitulată *Țiganii din Turcia* scrisă de un profesor asociat. Reclamantul a protestat, susținând că respectiva carte conținea remarci și expresii care umileau și înjoseau țiganii și, ulterior, a introdus o acțiune în despăgubiri împotriva Ministerului și a autorului cărții. Acțiunea i-a fost respinsă în primă instanță pe motiv că respectiva carte era rezultatul unei cercetări academice, bazată pe date științifice, examina structurile sociale ale Țiganilor din Turcia și expresiile criticate nu erau insultătoare la adresa reclamantului. Această hotărâre a fost confirmată în apel.

Între timp, reclamantul a formulat și o acțiune civilă împotriva unei organizații neguvernamentale care, cu ajutor financiar din partea Ministerului Culturii, a publicat două dicționare intitulate *Dicționar de limba turcă pentru elevi* și *Dicționar de limba turcă*, despre care reclamantul susținea că ar conține anumite definiții insultătoare și discriminatorii la adresa romilor. Instanțele naționale i-au respins și această cerere, constatând că definițiile și expresiile conținute de respectivele dicționare se bazau pe realitatea istorică și sociologică și că nu aveau scopul de a umili sau înjosi un anume grup etnic. Au notat și faptul că în dicționare și enciclopedii se regăseau și alte expresii similare din limba turcă care priveau alte grupuri etnice.

Printr-o hotărâre din 27 iulie 2010 (a se vedea Nota de jurisprudență nr. 132), o Cameră a Curții a constatat cu patru voturi contra trei că nu a avut loc nicio încălcare a articolului 14 din convenție, combinat cu articolul 8.

În drept – Articolul 8

(a) *Aplicabilitate* – Deși Camera a examinat cauza în temeiul articolului 14, combinat cu articolul 8, Marea Cameră a statuat că prezenta cauză nu privește o diferență de tratament sau discriminare etnică, deoarece reclamantul nu a demonstrat, *prima facie*, că publicațiile criticate au avut o intenție sau un efect discriminatorii. Cauza nu este, deci, comparabilă cu alte cereri introduse de membri ai comunității rome. Principala problemă care urmează a fi examinată este dacă publicațiile criticate au afectat de manieră disproporționată dreptul reclamantului la respectarea vieții private. Cauza va fi examinată exclusiv în temeiul articolului 8.

(b) *Admisibilitate (calitatea de victimă)* – Marea Cameră a acceptat că, deși reclamantul nu a fost vizat în mod direct prin remarcile și expresiile litigioase, acesta s-ar fi putut simți ofensat prin remarcile care priveau grupul etnic din care face parte. Având în vedere acest aspect, cât și faptul că în procedurile interne nu s-a ridicat nicio excepție privind lipsa calității procesuale, reclamantul se poate pretinde victimă a faptelor de care se plânge, în sensul articolului 34 din convenție.

Concluzie: respingerea excepției preliminare (în unanimitate).

(c) Pe fondul cauzei

(i) *Cererea privind cartea:* Principala problemă ridicată de cererea reclamantului este de a determina dacă Guvernul pârât și-a îndeplinit obligația pozitivă de a apăra viața privată a reclamantului împotriva presupusei ingerințe din partea autorului cărții. În cauze precum cea de față, în care se pretinde încălcarea drepturilor prevăzute de articolul 8 prin exercitarea de către ceilalți a libertății de exprimare, Curtea trebuie să pună în balanță drepturile reclamantului în temeiul articolului 8 și interesul public al protecției libertății de exprimare. Pentru respingerea acțiunii reclamantului în cele două grade de jurisdicție, instanțele naționale turcești s-au întemeiat pe un raport întocmit de șapte profesori universitari care au descris cartea ca fiind un studiu universitar bazat pe o cercetare științifică și au considerat că remarcile și expresiile conținute au un caracter general, nu privesc toți țiganii și nu reprezintă un atac la adresa identității reclamantului. Aceste concluzii nu sunt nerezonabile sau bazate pe o interpretare greșită a faptelor relevante. Astfel, de exemplu, deși autorul a afirmat existența unor activități ilegale desfășurate de țigani în anumite regiuni ale țării, nicăieri în care nu se face vreo observație negativă la adresa romilor în general și nici nu se pretinde că toți romii desfășoară activități ilegale. Mai mult, în prefața, introducerea și concluzia cărții, autorul a subliniat clar că intenția sa este de a scoate la lumină lumea necunoscută a comunității rome, care a fost ostracizată și ținta a numeroase prejudecăți. În lipsa oricărei probe care să justifice concluzia că declarațiile autorului ar fi nesincere, nu este nerezonabil faptul că instanțele naționale au apreciat că autorul a depus efort pentru realizarea operei sale și că nu a fost condus de intenții rasiste. Reclamantul a avut posibilitatea de a-și susține cauza în fața instanțelor interne și a obținut decizii motivate. Punând în balanță drepturile fundamentale concurente prevăzute de articolele 8 și 10 din convenție, instanțele naționale au făcut o evaluare bazată pe principiile derivate din jurisprudența

binestabilită a Curții și nu și-au depășit marja de apreciere și și-au îndeplinit obligația pozitivă de a asigura reclamantului respectarea efectivă a dreptului său la viața privată.

Concluzie: nicio încălcare (șaisprezece voturi contra unul).

(ii) *Cererea privind dicționarele:* Considerând că dicționarul este o sursă de informare în care sunt înscrise cuvinte dintr-o limbă cărora li se dau diferite înțelesuri – cel de bază, descriptiv, și altele, figurate, alegorice sau metaforice – scopul său principal este acela de a reflecta limbajul utilizat într-o societate. Dicționarele criticate erau voluminoase și doreau să cuprindă toate cuvintele din limba turcă. Conțineau o definiție obiectivă a cuvântului “țigan”, dar și sensuri metaforice ale acestui cuvânt și alte expresii utilizate în limba turcă vorbită, cum ar fi “bani turcești” și “roz țigănesc”. Ar fi fost de preferat să se indice faptul că aceste expresii din limbajul curent sunt “peiorative” sau “insultătoare” – în special, în dicționarul destinat elevilor – deoarece o asemenea măsură de precauție ar fi fost conformă cu Recomandarea de Politică Generală a ECRI nr. 10*, care stipulează obligația statelor de a promova dezvoltarea gândirii critice la elevi. Totuși, acest element nu este suficient pentru ca această Curte să se substituie instanțelor naționale, având în vedere faptul că dicționarele contestate nu aveau destinația de manuale școlare prevăzute de programa școlară oficială. În concluzie, instanțele naționale nu și-au depășit marja de apreciere și și-au îndeplinit obligația pozitivă de a asigura reclamantului respectarea efectivă a dreptului său la viața privată.

Concluzie: nicio încălcare (șaisprezece voturi contra unul).

* Recomandarea de Politică Generală a ECRI nr. 10 privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în și prin educația școlară adoptată pe data de 15 decembrie 2006 de către Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI).

Apăsați aici pentru [Notele de informare referitoare la jurisprudență](#)

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă nicio responsabilitate pentru calitatea acesteia. Ea poate fi descărcată din baza de date a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din orice altă bază de date căreia HUDOC i-a transmis acest document. Traducerea poate fi reprodusă în scopuri necomerciale cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime împreună cu indicația de mai sus privind drepturile de autor și referința la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei. Orice persoană care intenționează să utilizeze fragmente din prezenta traducere în scopuri comerciale este rugată să contacteze adresa următoare: publishing@echr.coe.int

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int .

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int